

СЕМЕЙ ҚАЛАСЫНЫҢ ШӘКӘРІМ
АТЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕСИТЕТІ

СӨЖ

**Тақырыбы: Операциялық жүйелер, оның даму және түрлері
(MS-DOS, NC, OS/2, UNIX, Windows, оның түрлері)**

Тұрақова С.Ж

Орындаған:

Тобы : BC-503

Семей қ. 2015 жыл

ЖОСПАР:

- ▣ **I. Кіріспе**
- ▣ **1. Операциялық жүйелер.**
- ▣ **2. Дамуы.**
- ▣ **3. Түрлері.**
- ▣ **III. Қорытынды.**
- ▣ **IV. Қолданылған әдебиеттер.**

Кіріспе

Осы заманғы жалпы тапсырмаларды атқаруға арналған компьютерлер, соның ішінде жеке компьютерлерде, бағдарламаларын жегу үшін Операциялық жүйені қажетсінеді. Жеке компьютерлерге арналған Операциялық жүйе мысалдары ретінде келесілерін келтіруге болады: Microsoft Windows, Linux, Mac OS (Darwin) және Unix.

Операциялық жүйенің айырмашылықтарының бірі: Бірнеше бағдарламаны бір уақытта жегуге мүмкін етеді. Бағдарлама жазуды оңайлатады, себебі бағдарламаның жабдықтарды басқару қажеті пайда болмайды. Бүкіл жабдық пен бағдарламалардың өзара әрекеттесуін Операциялық жүйе басқарады. Бұған қоса бағдарламаға жабдық пен басқа бағдарламалармен әрекеттесуге жоғары деңгейлі тілдесуді қамтамасыз етеді.

Операциялық жүйе (*Операционная система; operating system*) . Операциялық жүйе компьютердің барлық басты әрекеттерін (пернелер тақтасын, экранды, диск- жетектерді пайдалануды), сондай-ақ қатар операциялық жүйенің басқаруымен іске қосылатын басқа программалардың жұмысын басқаратын, көбінесе тұрақты сақтауыш құрылғыда тұратын, машиналық кодта жазылған программа. Алғашқы компьютерлердің операциялық жүйесі болған жоқ, себебі басқару программалары тек компьютердің нақты бір типіне арналып жазылды, бірақ шалғайлық жабдықтарға стандарттардың пайда болуымен, сан алуан компьютерлер үшін осындай жабдықпен әрекеттестіктің бірыңғай программаларын жазуға мүмкіндік туғызды.

Үдіріс басқару

Компьютерде орын алатын әр әрекет, артта өтетін қызмет болсын, бағдарлама болсын, үдіріс ретінде өтеді.

Компьютер фон

Нейман құрылымына негізделген жағдайда, процессор бір мезетте тек бір процесті өндей алады. MS-DOS секілді ескі жүйелерде бұл тосқауылды айналып өту үшін еш амал жоқ болғандығынан, бұларда бір мезгілде тек бір үдіріс қана өте алатын.

Ал осы заманғы

Операциялық жүйелер болса, тіпті жалғыз процессорде де бір мезетте бірнеше үдіріс (бірнеше тапсырманы) орындауды

ДАМУ ТАРИХЫ

Ол көбінесе есептеуіш аппаратураның және элементтік базасының дамуымен байланысты анықталады. Бірінші сандық есептеуіш машиналар 40ж. басында пайда болып, операциялық жүйелерсіз жұмыс істеді, ұйымдардың есептеу процессіндегі барлық есептері бағдарламалаушымен басқару пультінен қолмен істелінді. 50ж. ортасынан мониторлық жүйелер пайда болды, олар тапсырмалар пакетін орындауда операторлар жұмысын автоматтандырды. 1965-1975ж. интегральным микросхемаларға өту компьютерлердің келесі ұрпағына жол ашты, олардың өкілі IBM/360. Осы кезеңде қазіргі ОЖ – лерге қатысты барлық коцепциялар: мультипрограммалау, мультипроцесстеу, көптерминалды іс-тәртіп, виртуальды жад, файлдық жүйелер, қол жетуді шектеу және желілік жұмыстар жасалды. 60-ж. аяғында ARPANET глобальды желісін жасау жұмыстары басталды, ол Интернет желісінің аттану нүктесі болды.

70-ж. ортасына қарай мини-компьютерлер кең тарала басталды. Мини-компьютерлердің архитектурасы мейнфреймдармен салыстырғанда қарапайым болды, бұл олардың Операциялық жүйелерінде де кескінделді. 70-ж. ортасынан бастап UNIX ОЖ-ні қолдану компьютерлердің әртүрлі типтеріне жеңіл түрде көше бастады. ОЖ Unix алдымен мини-компьютерлерге жасалған болса да, оның икемділігі, элеганттылығы, қуатты функционалдық мүмкіндіктері және ашықтығы компьютерлердің барлық класстарында орнықты позицияда болуына жағдай туғызды. 80ж. басы операциялық жүйе тарихында дербес компьютерлердің пайда болуымен айрықша мәнді болды.

80 жылдарда коммуникациялық технологияларға локальдық желілер үшін негізгі стандарттар: 1980 жылы — Ethernet, 1985 — Token Ring, 80ж. аяғында — FDDI қабылданды. Бұл төменгі деңгейдегі желілік ОЖ үйлесімділігін, сондай-ақ желілік адаптер драйверлерімен ОЖ интерфейсін стандарттауды қамтамасыз етті. 90ж. басында барлық ОЖ-лар әртекті клиенттер және серверлермен жұмысты қолдай алатын қабілеті бар желілік ОЖ айналды. Тек қана коммуникациялық есептерді (Cisco Systems компаниясының IOS жүйесі) орындауға арналған мамандандырылған желілік ОЖ-лер пайда болды.

Windows операциялық жүйесі

Операциялық жүйе кез келген компьютердің ең қажетті құрамдас бөлігі және ол компьютерді басқаруға, ақпаратты сақтауға, оған қосылған барлық құрылғылардың жұмысын ұйымдастыруға арналған программалардың жиыны болып табылады.

Операциялық жүйе адам мен компьютер арасындағы өзара байланысты қамтамасыз етеді.

WINDOWS операциялық жүйесіндегі жаңа нұсқасының атауындағы XP әріптері eX Perience деген ағылшын сөзінің бөлігі болып табылады, ол “өмір тәжірибесі”, “білім” дегенді білдіреді

WINDOWS сөзінің өзі терезе деген мағынаны береді

MS-

DOS (ағылш. *MicroSoft Disk Operating System — Microsoft фирмасының Дискілік Амалдық Жүйесі*) —

дербес компьютерлерде және оларға сыйысымды құрылғыларда пайдаланылатын амалдық жүйе.

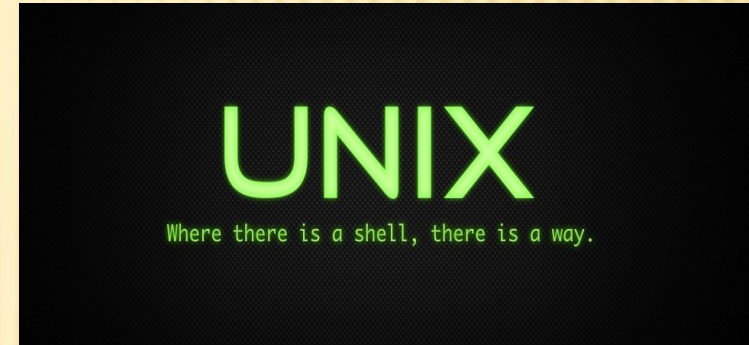
MS-DOS жүйесі пернетақтадан енгізілген деректі компьютер орындай алатын амалдарға айналдырады. MS-DOS жүйесімен әрекеттесу әмір енгізу арқылы жүзеге асырылады, ал MS-DOS жүйесіне негізделген бағдарламалармен әрекеттесуді жұмыс үстеліндегі лақаптардың көмегімен жүзеге асыруға болады.

A black rectangular box containing white text that mimics the MS-DOS startup screen. The text is in a monospaced font and reads "Starting MS-DOS..." on the first line and "C:\>_" on the second line, with a cursor under the underscore.

```
Starting MS-DOS...  
C:\>_
```

UNIX (Юникс) — амалдық жүйе түрі.

UNIX ОЖ негізгі компоненттері. UNIX операциялық жүйесінде пайдаланушының жұмысымен байланысты негізгі түсініктер. Каталог және файлдар. Файлдың иесі және файлды қорғау. Мәтіндік файлдармен жұмыс. Стандартты файлдар. Программаны өңдеудің тәсілдері. Жүйелік администрациялау. Файлдық жүелер. UNIX ОЖ ядросы. Құрылғылармен басқару. Процесстермен басқару

Mac OS (Macintosh Operating System)

— Apple корпорациясының жеке меншік операциялық жүйелер топтамасы. 2011 жылдың мамырындағы дерек бойынша қолданушылар саны бойынша Mac OS әлемде ең танымал бағдарламалар жасақтама топтасмаларындағы үлесі 5,4%-бен екінші орындағы құрады. Ол Macintosh дербес компьютерлері үшін жасалған. Қазіргі заманғы компьютерлерде Графикалық интерфейстің кеңінен қолдау табуында Mac OS топтамасының орны зор. Ол бірінші рет 1984 жылы Macintosh 128K дербес компьютерінде ор

ҚОРЫТЫНДЫ

Операциялық жүйені жазудың екі жүйесі бар — тұрақты сақтауыш құрылғыға барлық жүйені жазу және қатқыл дискіден операциялық жүйенің қалған бөлігінің тек жүктеу программаларын ғана жазу. Мекемеде пайдаланылатын шағын компьютерлер, әдеттегідей, MS-DOS немесе ең соңғы OS/2 операциялық жүйесін пайдаланады. Ықшам машиналарда, дискжетектердің қажеттілігінен аулақ болу үшін, тұрақты сақтауыш құрылғыда жазылған операциялық жүйені пайдаланады. Миникомпьютерлерде UNIX немесе өте танымал емес жүйелер.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- ▣ "Информатика" Байжұманов М.Қ., Жапсарбаев Л.Қ. Алматы 2004жыл.
- ▣ «Информатика» О. Камардинов. «Қарасай» баспасы 2010 жыл
- ▣ "Жаңа технологиялар басқармасы» А.Байымбетов. 2012 жыл
- ▣ «Жаңа информациялық технологиялар» Е.Қ. Балапанов, Б.Б. Бөрібаев. Алматы 2005 жыл